

Spis treści

1. Warunki ochrony ppoż., wynikające z przeznaczenia, sposobu użytkowania i warunków technicznych obiektu oraz prowadzonego w nim procesu technologicznego, w tym zagrożenia wybuchem	2
2. Sposób poddawania przeglądom technicznym i czynnościom konserwacyjnym stosowanych w obiekcie urządzeń ppoż. oraz gaśnic	8
3. Sposoby postępowania na wypadek pożaru i innego zagrożenia	9
4. Sposoby wykonywania prac niebezpiecznych pod względem pożarowym, jeśli prace takie są przewidywane	9
5. Sposoby praktycznego sprawdzania organizacji i warunków ewakuacji	10
6. Sposoby zaznajamiania użytkowników obiektu z treścią instrukcji bezpieczeństwa pożarowego i przepisami ppoż.	10
7. Załącznik nr 1	11
Zasady doboru, rozmieszczenia i użycia podręcznego sprzętu gaśniczego	
8. Załącznik nr 2	19
Zasady zabezpieczania prac niebezpiecznych pożarowo	
9. Załącznik nr 3	25
Harmonogram stałych terminów do przestrzegania ze względu na ochronę ppoż.	
10. Załącznik nr 4	27
Ćwiczenia ewakuacyjne	
11. Załącznik nr 5	32
Zasady zaznajamiania pracowników z przepisami ppoż.	
12. Załącznik nr 6	35
Wykaz przepisów i norm związanych z bezpieczeństwem	
13. Arkusz aktualizacji „Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego”	38

Instrukcja Bezpieczeństwa Pożarowego

w obiekcie Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 1 mieszczącego się w Poznaniu przy ulicy Bukowskiej 16.

Sygnal alarmowy - dzwonekami do ewakuacji

3 dzwonki trwające po 15 sekund

1. Warunki ochrony ppoż., wynikające z przeznaczenia, sposobu użytkowania i warunków technicznych obiektu oraz prowadzonego w nim procesu technologicznego, w tym zagrożenia wybuchem

Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 1 mieści się w Poznaniu przy ulicy Bukowskiej 16.

W ramach zespołu szkół funkcjonują następujące szkoły: I Liceum Ogólnokształcące im. Karola Marcinkowskiego, Gimnazjum Dwujęzyczne im. Karola Marcinkowskiego oraz I Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych.

Zajęcia odbywają się w trzech obiektach, tj. w budynku głównym, sali gimnastycznej i parterowym pawilonie położonym w bezpośrednim sąsiedztwie budynku głównego.

W budynku głównym można wyróżnić dwa segmenty, a mianowicie zasadniczą część dydaktyczną i część administracyjną.

W części zasadniczej budynek jest dwupiętrowy, o wysokości do krawędzi dachu równej 18 m, w całości podpiwniczony z poddaszem użytkowym na 2/3 częściach obiektu.

Wymiary gabarytowe parteru części zasadniczej:

- długość max 84,63 m
- szerokość max 67,65 m
- wysokość max 9.30 m obiekt SW (średniowysoki)

Ściany zewnętrzne murowane z cegły pełnej, jednostronnie tynkowane, ściany działowe murowane z cegły obustronnie tynkowanej.

Stropy ceglano i ceglano betonowe, schody betonowe w części użytkowej, schody prowadzące z II piętra na strych drewniane.

Konstrukcja nośna dachu wykonana z drewna pokryta dachówką.

Wewnętrzne drogi komunikacji ogólnej spełniają wymogi stawiane drogom ewakuacyjnym. W budynku występują dwie nieobudowane klatki schodowe, łączące piwnice z II pięciem. Długości przejść i dojść ewakuacyjnych nie zostały przekroczone. Szerokość poziomych i pionowych dróg ewakuacyjnych jest większa od wymaganej. Na poziomie piwnic występują dwa przewężenia na drodze ewakuacyjnej do szerokości 1,1 m i wysokości 1,9 m.

Na drogach ewakuacji ogólnej nie występują elementy wystroju wnętrz wykonane z materiałów palnych, a ściany oddzielające drogę ewakuacyjną od pomieszczeń posiadają dwugodzinną odporność ogniową. Na poziomie I piętra ściana oddzielająca bibliotekę od drogi ewakuacyjnej posiada naświetla szklone szkłem zwykłym na wysokości 1,8 m. Na klatkach schodowych i korytarzach brak urządzeń do usuwania dymów i gazów pożarowych. Oddymianie klatek schodowych może być przeprowadzone jedynie przez uchylenie okien tam występujących. Z budynku zapewnione jest pięć wyjść ewakuacyjnych, z czego dwa

otwarte są przez cały czas pracy szkoły, dwa otwierane doraźnie w trakcie przerw międzylekcyjnych a ostatnie wyjście z części administracyjnej może zostać otwarte w sytuacji zagrożenia.

Drugim elementem budynku jest część administracyjna, bezpośrednio połączona z częścią dydaktyczną, posiadającą przejście wewnętrzne na poziomie parteru. Budynek jednopiętrowy, w całości podpiwniczony, z poddaszem użytkowym. Zewnętrzne ściany nośne murowane z cegły pełnej, jednostronnie tynkowanej, ściany wewnętrzne murowane z cegły obustronnie tynkowanej. Na poziomie I piętra wejście na strych obudowane ścianką działową z drewna. Stropy w budynku ceglano-betonowe. Schody kondygnacji nadziemnych, zarówno łączące parter z I piętrzem jak i I piętro z poddaszem wykonano z drewna, schody prowadzące do piwnicy kamienne. Ponadto na schodach prowadzących z parteru na I piętro zastosowano palną wykładzinę z PCV. Na nie wydzielonej klatce schodowej brak urządzeń do usuwania dymów i gazów pożarowych. Na poziomie I piętra występuje jedno przewężenie drogi ewakuacyjnej, spowodowane palną obudową wejścia na strych. Z budynku poza przejściem do części dydaktycznej zapewniono jedno wyjście bezpośrednio na zewnątrz.

Na poziomie piwnic budynku głównego mieszczą się następujące pomieszczenia: węzeł cieplny, harcówka, szatnia uczniowska, pomieszczenie socjalne personelu pomocniczego, bufet z zapleczem, rozdzielnia prądu z głównym wyłącznikiem prądu oraz sale lekcyjne. Na parterze mieści się pokój nauczycielski, sekretariat Liceum Ogólnokształcącego dla dorosłych, sanitariaty, portiernia, pracownia komputerowa oraz sale lekcyjne. Na pierwszym piętrze poza salami lekcyjnymi znajduje się biblioteka, gabinet pielęgniarstwa i sanitariaty. Na drugim piętrze znajduje się aula szkolna, sale lekcyjne i sanitariaty. W części administracyjnej na parterze znajdują się pomieszczenia biurowe i pokój nauczycielski, na piętrze jedna sala lekcyjna, pokój psychologa oraz dwa pomieszczenia biurowe.

Z charakteru obiektu wynika charakter występujących w nim pomieszczeń. Są to w większości sale lekcyjne, w których może przebywać w trakcie zajęć od kilku do kilkudziesięciu osób, liczba uczniów w klasach nie przekracza 33. W tej grupie pomieszczeń występują sale o uniwersalnym przeznaczeniu oraz pracownie specjalistyczne nauki informatyki, chemii, fizyki, geografii czy historii. Poza klasami występuje szereg pomieszczeń i przestrzeni pomocniczych i gospodarczych. W tej grupie wymienić należy m.in. bufet z zapleczem kuchennym, pomieszczenia magazynowe i biurowe, węzeł cieplny oraz aula szkolna.

W bezpośrednim sąsiedztwie budynku głównego znajduje się pawilon wielofunkcyjny. W obiekcie znajdują się dwie klasy lekcyjne, z których przez niewielki przedsionek prowadzi wyjście na zewnątrz budynku. Jest to budynek parterowy, niepodpiwniczony, posiadający dwa wejścia do części dydaktycznej oraz dwie bramy i wejście do części magazynowo-garażowej. Ściany murowane z cegły pełnej obustronnie tynkowanej, w części dydaktycznej konstrukcja stropu i dachu drewniana, dach pokryty dachówką, w części garażowo-magazynowej stropodach betonowy pokryty papą na lepiku. Budynek zaliczany do budynków niskich (N).

Trzecim obiektem na terenie szkoły jest sala gimnastyczna z zapleczem. Jest to budynek parterowy, niepodpiwniczony, murowany z cegły tynkowanej częściowo dwu, a częściowo jednostronnie. Konstrukcja dachowa drewniana, pokryta dachówką. Do budynku prowadzi jedno wejście. Budynek zaliczany do budynków niskich (N).

Zagrożenie pożarowe obiektów i inne miejscowe zagrożenia są związane z jego eksploatacją i wynikają z faktu przebywania w obiekcie dużej liczby osób, których zachowania mogą być bardzo różne, niejednokrotnie stwarzające bezpośrednie zagrożenie, a

ponadto z występowania i stosowania materiałów palnych w stanie stałym, ciekłym i gazowym.

Stałe materiały palne, to niemal całe wyposażenie obiektu i poszczególnych pomieszczeń oraz część elementów konstrukcyjnych czy budowlanych. Ciecze palne to oleje jadalne wykorzystywane w procesie przygotowywania posiłków oraz różnego rodzaju płyny czyszczące i konserwujące, wykorzystywane podczas sprzątania pomieszczeń. Gaz z kolei używany jest jako paliwo w kotle ogrzewającym część pomieszczeń.

Analiza zagrożeń oraz sposoby ograniczania tych zagrożeń są przedmiotem niniejszego opracowania.

Klasyfikacja pomieszczeń.

Zagrożenie pożarowe poszczególnych pomieszczeń związane jest bezpośrednio z ich przeznaczeniem, wykorzystaniem, powierzchnią, ilością osób przebywających wewnątrz oraz gęstości obciążenia ogniowego, wynikająca z obecności materiałów palnych.

Budynki i ich części z uwagi na przeznaczenie i sposób użytkowania dzieli się na:

- mieszkalne, zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej charakteryzowane kategorią zagrożenia ludzi, określone jako **ZL**,
- produkcyjne i magazynowe, określone jako **PM**,
- inwentarskie, określone jako **IN**.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów cały obiekt zostaje zakwalifikowany do kategorii ZL III zagrożenia ludzi.

Gęstość obciążenia ogniowego Q_d większości pomieszczeń kształtuje się na poziomie 500 mMJ/m^2 .

Większość pomieszczeń znajdujących się w obiektach szkolnych kwalifikuje się również do kategorii ZL III zagrożenia ludzi, występują również pomieszczenia zaliczone do kategorii PM oraz ZL I. Brak w obiekcie stref zagrożonych wybuchem.

Wszystkie klasy Lekcyjne i pracownie, sala gimnastyczna, bufet, pokoje nauczycielskie, pomieszczenia biurowe, szatnie, gabinety lekarskie oraz biblioteka zostają zaliczone do kategorii ZL III zagrożenia ludzi. Gęstość obciążenia ogniowego w tych pomieszczeniach z wyjątkiem biblioteki nie przekracza 500 MJ/m^2 , w bibliotece gęstość obciążenia ogniowego kształtuje się na poziomie od 1000 do 2000 MJ/m^2 .

Aula szkolna mieszcząca grupy młodzieży w liczbie ponad 50 osób zostaje zaliczona do kategorii ZL I zagrożenia ludzi. Gęstość obciążenia ogniowego w tym pomieszczeniu nie przekracza 500 MJ/m^2 .

Pozostałe pomieszczenia jak kuchnia, węzeł ciepłowniczy, magazynki czy warsztat zostają zaliczone do kategorii PM a gęstość obciążenia ogniowego w tych pomieszczeniach nie przekracza 500 MJ/m^2 .

Sanitariaty i przestrzenie komunikacyjne nie podlegają klasyfikacji.

Jak wynika z powyższej kwalifikacji na terenie szkoły występują pomieszczenia zaliczone do kategorii zagrożenia ludzi ZL I i ZL III, pomieszczenia zaliczone do kategorii PM, zagrożone pożarem gazu, cieczy i stałych materiałów palnych o różnym obciążeniu ogniowym. Nie występują natomiast pomieszczenia, strefy czy przestrzenie zagrożone wybuchem mieszanin par i gazów czy pyłów z powietrzem, ponieważ gaz spalany jest w normalnym stanie pracy zastosowanych urządzeń.

Warunki budowlane.

Biorąc pod uwagę wysokość budynku i klasyfikację obiektu do kategorii ZL III zagrożenia ludzi, występujące obciążenia ogniowe, budynek główny winien być wykonany w klasie „B” odporności pożarowej.

Z powyższego wynika wymagana klasa odporności ogniowej elementów budynku, która przedstawia się w sposób następujący:

- główna konstrukcja nośna – nośność ogniowa R 120,
- konstrukcja dachu – nośność ogniowa R 30,
- strop – nośność ogniowa, szczelność ogniowa i izolacyjność ogniowa REI 60,
- ściany zewnętrzne – szczelność i izolacyjność ogniowa EI 60,
- ściany wewnętrzne – szczelność i izolacyjność ogniowa EI 30,
- pokrycie dachu – szczelność ogniowa E 30.

Powyższych wymagań nie spełnia konstrukcja nośna dachu, która winna być zabezpieczona środkami ogniochronnymi.

Pawilon wielofunkcyjny winien być wykonany w klasie „D” odporności pożarowej.

Z powyższego wynika wymagana klasa odporności ogniowej elementów budynku, która przedstawia się następująco:

- główna konstrukcja nośna – nośność ogniowa R 30,
- konstrukcja dachu – nie stawia się wymagań,
- strop – nośność ogniowa, szczelność ogniowa i izolacyjność ogniowa REI 30,
- ściany zewnętrzne – szczelność i izolacyjność ogniowa EI 30,
- ściany wewnętrzne – nie stawia się wymagań,
- pokrycie dachu – nie stawia się wymagań.

Powyższe wymagania w obiekcie zostały spełnione.

Instalacje.

Obiekt został wyposażony w następujące instalacje:

- Instalacja grzewcza – w budynku głównym centralne ogrzewanie wodne zasilane z wymiennikowni zainstalowanej w piwnicach budynku (dawna kotłownia). Kilka pomieszczeń ogrzewanych jest z kotła gazowego. Są to systemy bezpieczne z punktu widzenia ochrony przeciwpożarowej w normalnym stanie pracy urządzeń. Gaz spalany jest w urządzeniach, w związku z czym nie występuje prawdopodobieństwo powstania mieszaniny wybuchowej. Temperatura zewnętrzna zarówno przewodów instalacyjnych jak i grzejników nie przekracza 70 °C, w związku z czym instalacja nie stwarza zagrożenia pożarowego. Zagrożenie może wystąpić jedynie w awaryjnym stanie pracy kotłów lub w przypadku rozszczelnienia instalacji. Ponadto jako dodatkowe ogrzewanie, punktowo w pomieszczeniach administracyjnych stosowane są grzejniki elektryczne ze spiralami grzewczymi oraz grzejniki olejowe. W celu zachowania pełnego bezpieczeństwa, urządzenia te wymagają utrzymania pełnej sprawności technicznej oraz zachowania bezpiecznych odległości od materiałów palnych.
- Instalacja wodno – kanalizacyjna:
  - Instalacja zimnej wody zasilana z miejskiej sieci wodociągowej, rozprowadzona w całym obiekcie do wymiennikowni, urządzeń sanitarnych, kuchni, kilku pomieszczeń biurowych i gospodarczych,
  - Instalacja ciepłej wody zasilana jest również z miejskiej sieci wodociągowej podgrzewana w wymiennikowni,

- Sieć hydrantów wewnętrznych zasilana bezpośrednio z miejskiej sieci wodociągowej, bez lokalnej pompowni podwyższającej ciśnienie,
- Sieć kanalizacyjna – kanalizacja sanitarna i deszczowa podłączona do miejskiej sieci kanalizacyjnej.

Instalacja wodociągowa nie stwarza zagrożenia, a w warunkach pożaru może być wykorzystana w ograniczonym stopniu do gaszenia ognia, szczególnie sieć hydrantów wewnętrznych, która została zbudowana jako instalacja przeciwpożarowa.

- Instalacja elektryczna – występuje pod napięciem 230V i 400V jest wykorzystywana do zasilania oświetlenia oraz pozostałych urządzeń elektrycznych w tym urządzeń grzewczych w kuchni, pomp, silników i wielu innych drobnych urządzeń elektrycznych. Instalacja elektryczna wraz z odbiornikami energii przy nie zachowaniu reżimów technicznych i technologicznych może stworzyć poważne zagrożenie pożarowe,
- Instalacja gazowa – gaz ziemny doprowadzony do obiektu pod niskim ciśnieniem z miejskiej sieci gazowniczej i doprowadzony do kotła grzewczego. Instalacja, która w warunkach pożaru może stworzyć poważne zagrożenie nie tylko gwałtownego rozprzestrzenienia ale i wybuchu,
- Instalacja dzwonekowa – sterowana z portierni pozwalająca również na ogłoszenie alarmów o niebezpieczeństwie,
- Instalacja odgromowa – zastosowana na całym budynku w wykonaniu zwykłym chroni obiekt przed skutkami wyładowań atmosferycznych,
- Wentylacja – we wszystkich niemal pomieszczeniach zastosowano wentylację grawitacyjną ogólną, z wylotami kanałów wentylacyjnych umieszczonymi na dachu budynku. W kilku pomieszczeniach takich jak kuchnia czy część sanitariatów zastosowano dodatkowo wentylację ogólną wymuszoną. W warunkach pożaru wentylacja z jednej strony może dawać pozytywne efekty poprzez usuwanie dymów i gazów spalinowych, z drugiej strony może dostarczać tlenu do strefy spalania, a tym samym powodować rozwój pożaru,
- Instalacja telefoniczna – w obiekcie zainstalowano centralę telefoniczną posiadającą bezpośrednie połączenie z siecią telefoniczną. W sieci wewnętrznej pracują aparaty zainstalowane w pomieszczeniach administracyjnych, pomieszczeniu pielęgniarki, bibliotece i portierni. Zainstalowany system łączności pozwala na płynne przekazanie informacji wewnątrz i alarmowanie służb ratowniczych z zewnątrz w godzinach pracy szkoły.
- Instalacja antywłamaniowa – w części pomieszczeń zainstalowano instalację antywłamaniową wyposażoną między innymi w czujniki ruchu – w warunkach pożaru instalacja może przyczynić się do wcześniejszego wykrycia zdarzenia.

Powyższe instalacje mogą wpływać na wzrost lub ograniczenie zagrożenia pożarowego, być przydatne podczas akcji ratowniczo – gaśniczej lub powodować gwałtowny rozwój pożaru w przypadku jego powstania.

Jedne z nich decydują o wzroście drugie zaś ograniczają to zagrożenie i zapewniają bezpieczeństwo.

Dla ograniczenia zagrożenia pożarowego do minimum, niezbędna jest znajomość zagrożeń wynikających ze stosowania materiałów palnych oraz systematyczne przestrzeganie przepisów przeciwpożarowych i zasad powszechnie uznanych za bezpieczne.

Zagrożenie pożarowe obiektu.

Zagrożenie pożarowe może wystąpić na skutek:

- eksploataowania uszkodzonych urządzeń i instalacji,

Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego

- niewłaściwego składowania i magazynowania substancji chemicznych (tzw. powinowactwo chemiczne),
- niewłaściwego użytkowania i stosowania materiałów łatwo zapalnych,
- czyszczenie wykładzin podłogowych przy użyciu cieczy palnych,
- braku lub niewłaściwego zabezpieczenia prac niebezpiecznych pożarowo,
- pozostawienie bez dozoru odbiorników energii elektrycznej nie przystosowanych do ciągłej eksploatacji,
- stosowania urządzeń grzewczych w odległości mniejszej niż zezwalają na to instrukcje eksploatacyjne – w stosunku do materiałów palnych i palnych elementów konstrukcyjnych,
- stosowania na osłony punktów świetlnych materiałów palnych,
- wyładowań atmosferycznych,
- używania w miejscach zagrożonych pożarem otwartego ognia lub porzucania nie zgaszonych niedopałków papierosów i zapalek,
- wad urządzeń grzewczych,
- niewłaściwego wykonania i nie terminowego przeprowadzania przeglądów, pomiarów, konserwacji urządzeń i instalacji elektroenergetycznych,
- nadmiernego obciążenia instalacji elektroenergetycznych poprzez włączenie do obwodu niedopuszczalnej liczby odbiorników,
- podpalenia umyślne.

Drogi rozprzestrzeniania się pożaru.

Drogi rozprzestrzeniania się pożaru uzależnione są od takich czynników jak:

- odporność ogniowa elementów budowlanych,
- przebiegu kanałów dymowych, wentylacyjnych i kablowych,
- składowania materiałów pod ścianami budynków posiadających otwory okienne,
- wzajemnego usytuowania otworów okiennych i drzwiowych,
- rodzaju i ilości zastosowanych palnych elementów wystroju i wyposażenia wnętrz,
- składowania materiałów palnych na drogach komunikacyjnych.

Użytkownicy obiektu nie mają wpływu na zastane warunki budowlane, których nie można zmienić bez znacznych nakładów inwestycyjnych, dlatego w celu maksymalnego ograniczenia dróg rozprzestrzeniania się pożaru należy przestrzegać wszelkich norm i zasad bezpieczeństwa podczas składowania materiałów palnych. Z powyższych względów zabrania się uniemożliwiania lub ograniczania dostępu do:

- gaśnic i urządzeń przeciwpożarowych,
- źródeł wody do celów przeciwpożarowych,
- przeciwwybuchowych urządzeń odciążających,
- urządzeń uruchamiających instalacje gaśnicze i sterujących takimi instalacjami oraz innymi instalacjami wpływającymi na stan bezpieczeństwa pożarowego obiektu,
- wyjść ewakuacyjnych albo okien dla ekip ratowniczych,

wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego oraz kurków głównych instalacji gazowej.

Czynniki sprzyjające rozprzestrzenianiu się pożaru.

Czynnikiem sprzyjającym rozprzestrzenianiu się pożaru są:

- późne zauważenie pożaru,
- brak lub niesprawność podręcznego sprzętu gaśniczego,

- późne zaalarmowanie straży pożarnej,
- brak znajomości zasad postępowania na wypadek powstania pożaru,
- utrudnienia w dojeździe jednostek interwencyjnych straży pożarnej,
- braki w przeciwpożarowym zaopatrzeniu wodnym,
- brak rzetelnej informacji w chwili przybycia jednostek interwencyjnych straży pożarnej.

Poprzez wyposażenie obiektu w podręczny sprzęt i inne urządzenia do gaszenia pożarów, poprzez prowadzenie ćwiczeń i szkoleń na terenie szkoły, wyposażenie obiektu w znaki i tablice zgodne z normami, można w znacznym stopniu wyeliminować wyżej przedstawione czynniki.

Stan osobowy.

Aktualnie do szkoły uczęszcza ok. 910 uczniów, którzy zdobywają wiedzę w 18 oddziałach I Liceum Ogólnokształcącego, 9 oddziałach Gimnazjum i 5 oddziałach Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych. Liczba uczniów w poszczególnych klasach jest podobna i kształtuje się na poziomie 29 do 33 osób. W szkole zatrudnionych jest 110 osób, z czego 91 to personel pedagogiczny, a pozostałe 19 to administracja i personel pomocniczy.

Zajęcia lekcyjne odbywają się w godzinach 7¹⁰ do 21⁰⁰ i w tym przedziale czasowym liczba osób przebywających w obiekcie może być zbliżona do 800. Zajęcia lekcyjne uczniów gimnazjum i liceum odbywają się w godzinach 7¹⁰ do 16¹⁰ a dla uczniów LO dla dorosłych w godzinach 16¹⁰ do 21⁰⁰. W godzinach popołudniowych w sali gimnastycznej oraz w klasopracowniach odbywają się zajęcia pozalekcyjne. Sporadycznie niektóre pomieszczenia są wynajmowane na prowadzenie różnego rodzaju zajęć dydaktycznych.

Sprzątanie pomieszczeń odbywa się po zakończeniu zajęć oraz przed ich rozpoczęciem. W godzinach od 21⁰⁰ do 5³⁰ budynek szkolny jest zamknięty.

W trakcie zajęć lekcyjnych nad bezpieczeństwem uczniów i zabezpieczeniem poszczególnych pomieszczeń czuwają nauczyciele, wychowawcy i personel pomocniczy. Nad ogólnym bezpieczeństwem obiektu, w tym również nad zabezpieczeniem przeciwpożarowym sprawuje nadzór portier-woźny, pełniący dyżur w portierni przy wejściu głównym do obiektu. Dodatkowym elementem mającym znaczący wpływ na poprawę bezpieczeństwa jest system telewizji przemysłowej 16 kamerami rozmieszczonymi na korytarzach i w otoczeniu szkoły oraz monitorem w portierni.

Proporcjonalnie do zmiany uczniów przebywających w szkole w ciągu dnia, zmienia się również liczba personelu czuwającego nad bezpieczeństwem młodzieży i nad zabezpieczeniem obiektu. W godzinach nocnych oraz w dni świąteczne obiekt pozostaje bez dozoru. Kilka pomieszczeń w budynku zostało wyposażonych w antywłamaniową instalację alarmową.

Drogi pożarowe.

Drogą pożarową jest ulica Grunwaldzka, przy której stoi budynek i znajduje się główne wjazdy na teren szkoły oraz ulica Bukowska, przy której znajduje się główne wejście na teren szkoły.

Uwaga

Budynek nie jest przeznaczony do użytkowania przez ludzi o ograniczającej zdolności poruszania się.

Zasady zapobiegania możliwości powstania pożaru.

Zasady zapobiegania możliwości powstania pożaru to:

- przestrzeganie ppoż. wymagań techniczno-budowlanych, instalacyjnych i technologicznych oraz szczegółowych instrukcji bezpieczeństwa pożarowego,
- zakaz samowolnego wykonywania prac niebezpiecznych pod względem pożarowym,
- zakaz składowania materiałów łatwo palnych w piwnicy, korytarzach i w pomieszczeniach do tego nieprzeznaczonych,
- kontrole i usuwanie usterek w instalacjach odgromowej, elektrycznej, wentylacyjnej oraz gazowej.

Dobór sprzętu ppoż..

W obiekcie należy zastosować gaśnice przenośne przeznaczone do gaszenia pożarów grup A, B, C (4 lub 6 kg)

Rozmieszczenie sprzętu ppoż..

Sprzęt ppoż. należy rozmieścić:

- na korytarzach przy klatkach schodowych – zawiesić na wysokości około 1,7 m,
- jedna gaśnica na 100 m² powierzchni obiektu, maksymalna odległość od najdalszego punktu 30 m.

Hydranty.

W obiekcie zainstalowano hydranty wewnętrzne 52, w piwnicy i na 3 kondygnacjach przy klatkach schodowych.

Hydrant zewnętrzny znajduje się przy ulicy Grunwaldzkiej i ulicy Bukowskiej.

2. Sposób poddawania przeglądom technicznym i czynnościom konserwacyjnym stosowanych w obiekcie urządzeń ppoż. raz gaśnic

Instalacja hydrantów wewnętrznych.

Instalacja hydrantów wewnętrznych powinna być poddawana przeglądom technicznym i czynnościom konserwacyjnym nie rzadziej niż raz w roku. Co 5 lat wymagane jest ciśnieniowe sprawdzenie sprawności węży.

Gaśnice.

Gaśnice należy poddawać badaniom i konserwacji w okresach corocznych lub zgodnie z zaleceniami producenta. Każdorazowo po użyciu gaśnica powinna być na nowo załadowana. Na kontrolce gaśnicy powinna znajdować się data następnego przeglądu. Natomiast zbiornik gaśnic o wielkościach przekraczających 4 kg w okresach 5-letnich należy dodatkowo poddawać badaniom ciśnieniowym dokonywanym przez organ dozoru technicznego.

(Zasady doboru, rozmieszczenia i użycia sprzętu gaśniczego Załącznik nr 1)

3. Sposoby postępowania na wypadek pożaru i innego zagrożenia.

Każdy, kto zauważy pożar, zobowiązany jest do niezwłocznego powiadomienia osób mogących znaleźć się w strefie zagrożenia, swojego przełożonego (lub dyrektora), jednostki Państwowej Straży Pożarnej, a także podjęcia działań gaśniczych z użyciem podręcznego sprzętu gaśniczego.

Decyzję o ewakuacji osób z obiektu i sposobie jej przeprowadzenia podejmuje dyrektor (osoba przez niego wyznaczona) dowódca jednostki PSP przybyłej na miejsce pożaru. Osoba decyzyjna kieruje akcją ratowniczą (w tym ewakuacją), a wszystkie osoby przebywające w obiekcie i na terenie przyległym muszą się jej podporządkować.

W pierwszej kolejności ewakuacji podlegają uczniowie i osoby, których życiu lub zdrowiu grozi niebezpieczeństwo.

Zadania pracowników szkoły podczas ewakuacji:

- Dyrektor Szkoły lub osoba przez niego wyznaczona jest Kierownikiem akcji do czasu przyjazdu straży pożarnej, przeprowadza ewakuację, poleca w miarę możliwości prowadzenie działań ratowniczo-gaśniczych przez wyznaczone osoby personelu szkoły,
- nauczyciele po usłyszeniu alarmu, przygotowują uczniów do ewakuacji, wyznaczają ucznia do prowadzenia grupy, określają kierunek ewakuacji i sposób ewakuacji w zależności od powstałego zagrożenia, dają polecenie do ewakuacji, jako ostatni opuszczają klasę, biorąc dziennik. Drzwi klasy pozostawiają otwarte (nie zakluczone),
- dozorca i konserwator otwierają bramy wjazdowe i bramę przesuwną, kierują jednostki straży pożarnej do miejsca zagrożenia,
- elektryk lub Kierownik Gospodarczy (podczas nieobecności elektryka) wyłącza prąd głównym wyłącznikiem prądu (wymagane jest przeniesienie głównego wyłącznika prądu blisko głównego wejścia do szkoły),
- Kierownik Gospodarczy (koordynator) – przekazuje polecenia sprzątaczką, polecając sprawdzenie wszystkich pomieszczeń, czy wszystkie osoby ewakuowały się.

4. Sposoby wykonywania prac niebezpiecznych pod względem pożarowym, jeśli prace takie są przewidywane.

Prace niebezpieczne pod względem pożarowym na terenie obiektu i terenie przyległym mogą być wykonywane jedynie na podstawie pisemnego zezwolenia dyrektora lub osoby przez niego upoważnionej. Prac niebezpiecznych pod względem pożarowym nie wykonuje się w czasie zajęć szkolnych.

(Zasady zabezpieczania prac niebezpiecznych pożarowo Załącznik nr 2)

(Harmonogram stałych terminów do przestrzegania ze względu na ochronę ppoż. Załącznik nr 3)

5. Sposoby praktycznego sprawdzania organizacji i warunków ewakuacji.

Dyrektor lub osoba przez niego upoważniona przeprowadzenia raz na rok, jednak w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia rozpoczęcia korzystania z obiektu przez nowych użytkowników praktyczne sprawdzenie organizacji i warunków ewakuacji w obiekcie. O terminie przeprowadzenia tych działań jest powiadamiany Komendant PSP co najmniej tydzień przed ćwiczeniami. Jednostka PSP może uczestniczyć w zaplanowanych ćwiczeniach.

Praktyczne sprawdzenie organizacji i warunków ewakuacji polega w szczególności na:

- weryfikacji tego, czy obiekt w praktyce spełnia obowiązujące wymagania techniczno-budowlane i porządkowe w zakresie ewakuacji,
- sprawdzeniu organizacji ewakuacji, z uwzględnieniem wszystkich ich elementów składowych – od alarmu do przyjazdu jednostek straży pożarnej,
- sporządzeniu wniosków z praktycznego sprawdzenia organizacji i warunków ewakuacji.

(Ćwiczenia ewakuacyjne Załącznik nr 4)

6. Sposoby zaznajamiania użytkowników obiektu z treścią instrukcji bezpieczeństwa pożarowego i przepisami ppoż.

Zaznajamianie pracowników obiektu z treścią instrukcji bezpieczeństwa pożarowego i przepisami ppoż. przeprowadzone jest w ramach wstępnego i okresowego szkolenia bhp, w czasie praktycznego sprawdzenia organizacji i warunków ewakuacji, co jest potwierdzone podpisem przez danego pracownika odpowiedniego oświadczenia.

(Zasady zaznajamiania pracowników z przepisami ppoż. Załącznik nr 5)

Uczniowie z zasadami bezpieczeństwa pożarowego i postępowaniem na wypadek pożaru zaznajamiani są na lekcjach wychowawczych lub na spotkaniach z przedstawicielami PSP.

Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego obowiązuje również pracowników obcych firm, wykonujących prace w obiekcie i na terenie przyległym, których należy zaznajomić z jej treścią przed przystąpieniem do prac, za pisemnym potwierdzeniem.

Uwaga!!

Niniejsza instrukcja bezpieczeństwa pożarowego wymaga okresowej aktualizacji co najmniej raz na 2 lata i po takich modyfikacjach sposobu użytkowania obiektu, które wpływają na zmianę warunków ochrony ppoż.

Załącznik nr 1

ZASADY DOBORU, ROZMIESZCZENIA I UŻYCIA PODRĘCZNEGO SPRZĘTU GAŚNICZEGO

Podręczny sprzęt gaśniczy stanowiący wyposażenie przeciwpożarowe wszystkich obiektów, przeznaczony jest głównie do użycia przez pracowników w przypadku konieczności gaszenia zauważonego przez nich pożaru.

Do tego sprzętu zalicza się:

- gaśnice: proszkowe, śniegowe, płynowe (pianowe),
- agregaty gaśnicze: proszkowe, śniegowe,
- koce gaśnicze,
- wewnętrzne hydranty wodne przeciwpożarowe.

Budowa i obsługa podręcznego sprzętu gaśniczego jest następująca:

Gaśnice

Gaśnica to przenośne urządzenie gaszące o całkowitej masie nieprzekraczającej na ogół 12 kg, które po uruchomieniu samodzielnie wyrzuca środek gaśniczy na skutek działania ciśnienia gazu znajdującego się w zbiorniku gaśnicy lub zmagazynowanego w oddzielnym pojemniku.

Gaśnica, niezależnie od rodzaju i wielkości, charakteryzuje się dość krótkim czasem działania.

Gaśnice proszkowe

Gaśnica proszkowa ma postać cylindrycznego zbiornika zaopatrzonego w zawór z dźwignią zabezpieczającą i uruchamiającą lub w zawór zbijakowy. Środkiem gaśniczym używanym w gaśnicach tego typu są proszki gaśnicze, których głównymi składnikami są związki sodu i potasu /proszki gaśnicze typu B, CE i D/ oraz mieszaniny fosforów amonowych i siarczanu amonu /proszki gaśnicze typu A, B, C, DE/ - odpowiednio spreparowane zapewniają proszkom gaśniczym odpowiednią sypkość i odporność na zawilgocenie.

Nośnikiem proszku gaśniczego tj. czynnikiem wyrzucającym na zewnątrz gaśnic proszkowych jest sprężony /do ciśnienia 8 - 12 atm./ azot lub dwutlenek węgla.

Sposób uruchamiania i zasada działania gaśnicy GP-6-Z.

W gaśnicach tego typu jako czynnika wyrzucającego użyto dwutlenku węgla zmagazynowanego w stanie ciekłym w specjalnym zbiorniczku pomocniczym. W wyposażenie gaśnic wchodzi elastyczny przewód /wąż/ gumowy długości około 1 m zakończony prądowniczką z zaworem odcinającym. Uruchamianie gaśnicy GP-6-Z należy rozpocząć od wyjęcia zawleczonej zabezpieczającej. Następnie, po mocnym wciśnięciu zbijaka, ująć prądownicę pistoletową. Otwarcie prądownicy, które winno nastąpić po około 4 sek. od wciśnięcia zbijaka /czas potrzebny do wypełnienia dwutlenkiem węgla zbiornika gaśnicy, spulchnienia proszku oraz ustabilizowania się ciśnienia do około 8 kG/cm² spowoduje wyrzut mieszaniny proszku i dwutlenku węgla z gaśnicy.

Po każdorazowym uruchomieniu gaśnicy trzeba oddać ją do ponownego naładowania.

Sposób uruchamiania i zasada działania gaśnicy GP-4-X. W gaśnicach tego typu jako czynnika wyrzucającego użyto azotu zmagazynowanego pod ciśnieniem około 16 kG/cm², bezpośrednio w zbiorniku gaśnicy.

Gaśnica GP-6Z-ABC

PRZEZNACZENIE

Gaśnica znajduje szczególne zastosowanie w energetyce, górnictwie podziemnym, transporcie kolejowym (możliwość gaszenia urządzeń elektrycznych o napięciach do 1000V) oraz w zakładach przemysłowych, magazynach, hurtowniach, garażach itp.

	A		B		C
✓		✓		✓	

Požary grupy A: ciała stałe pochodzenia organicznego, przy spalaniu których występuje zjawisko żarzenia (np. drewno, papier, węgiel, tworzywa sztuczne itp.)

Požary grupy B: ciecze palne, substancje stałe, topiące się na skutek wytworzonego przy pożarze ciepła (np. benzyna, nafta, parafina, pak, naftalen, smoła itp.)

Požary grupy C: gazy (np. metan, propan, butan, acetylen, wodór itp.)

OBŚŁUGA

- wyjąć gaśnicę z uchwytu mocującego
- wyciągnąć zawleczkę zabezpieczającą ②
- podejść z gaśnicą do palącego się materiału kierując prądownicę ⑧ na źródło ognia
- docisnąć grzybek ① do głowicy zaworu ④ w celu uruchomienia ładunku CO₂
- nacisnąć dźwignię pistoletu prądownicy ⑧

① grzybek zaworu	⑤ ładunek CO ₂
② zawleczka zabezpieczająca	⑥ proszek gaśniczy
③ uchwyt gaśnicy	⑦ zbiornik
④ zawór	⑧ prądownica pistoletowa

Gaśnica GP-4X-ABC

PRZEZNACZENIE

Gaśnica znajduje szczególne zastosowanie w obiektach użyteczności publicznej, transporcie kolejowym (możliwość gaszenia urządzeń elektrycznych o napięciach do 1000V) oraz w zakładach przemysłowych, magazynach, hurtowniach, garażach itp.

Požary grupy A: ciała stałe pochodzenia organicznego, przy spalaniu których występuje zjawisko żarzenia (np. drewno, papier, węgiel, tworzywa sztuczne itp.)

Požary grupy B: ciecze palne, substancje stałe, topiące się na skutek wytworzonego przy pożarze ciepła (np. benzyna, nafta, parafina, pak, nadtalen, smoła itp.)

Požary grupy C: gazy (np. metan, propan, butan, acetylen, wodór itp.)

1	dźwignia	6	azot
2	zawleczka zabezpieczająca	7	proszek gaśniczy
3	uchwyt	8	zbiornik
4	zawór	9	dysza wylotowa
5	wskaźnik kontrolny ciśnienia		

OBSŁUGA

- wyjąć gaśnicę z uchwytu mocującego
- wyciągnąć zawleczkę zabezpieczającą ②
- podejść z gaśnicą na odległość ok. 2-3 m od palącego się materiału kierując dyszą wylotową ⑨ na źródło ognia
- wcisnąć dźwignię górną ① trzymając gaśnicę w pozycji pionowej zaworem ④ do góry i skierować ją na źródło ognia

Gaśnice śniegowe

Gaśnica śniegowa posiada konstrukcję wysokociśnieniowej butli stalowej zaopatrzonej w dyszę wylotową /prądownicę/, połączoną z gaśnicą wysokociśnieniowym, elastycznym przewodem /węzem/. W górnej części gaśnicy znajduje się zawór uruchamiający zabezpieczony zawleczką oraz zawór bezpieczeństwa. Z boku butli przymocowane jest uchwyty służący do przenoszenia, a na dole kołnierz, umożliwiający ustawienie gaśnicy na ziemi. Masa całkowita gaśnicy GS-5 wynosi 23 kg, w związku, z czym nie nadaje się ona do powieszenia na ścianie. Wewnątrz gaśnicy znajduje się skroplony pod ciśnieniem /własnych par/ kilkudziesięciu atmosfer dwutlenek węgla. Rosnące szybko w miarę wzrostu temperatury otoczenia ciśnienie w butli /temperatura krytyczna CO₂ wynosi 31,5°C/ stwarza niebezpieczeństwo otwarcia zaworu bezpieczeństwa, a w konsekwencji rozładowania gaśnicy.

Uruchomienie zaworu spowoduje wyrzut dwutlenku węgla, który gwałtownie rozprężając się, przechodzi w stan lotny, oziębia się do temperatury około -80°C, a następnie zestala się w postaci „śniegu”.

Uwaga! Uruchomienie gaśnicy śniegowej powoduje silne oziębienie się wszystkich jej części metalowych, w związku, z czym niewskazane jest /bez użycia rękawic ochronnych/ zamykanie zaworu uruchamiającego celem chwilowego wstrzymania wypływu CO₂ z gaśnicy.

Agregat proszkowy

Agregaty gaśnicze są to w zasadzie duże gaśnice o konstrukcji i sposobie działania podobnym do zwykłych gaśnic. Ze względu na większą masę wyposażone są one w koła i uchwyty służące do ręcznego przetaczania.

Sposób uruchamiania i zasada działania agregatu proszkowego AP-25.

W agregatach tego typu jako czynnika wyrzucającego użyto azotu zmagazynowanego w specjalnej butli. W wyposażenie agregatu wchodzi elastyczny przewód /wąż/ gumowy zakończony prądowniczką z zaworem odcinającym. Uruchamianie agregatu proszkowego AP-25 należy rozpocząć od wyjęcia zaworu pistoletowego i rozwinięciu węża. Następnie, po otwarciu zaworu na butli z azotem odczekać około 5 sekund, po czym otworzyć zawór pistoletowy i skierować strumień proszku gaśniczego na źródło ognia.

AGREGAT PROSZKOWY AP-25 BC
25 kg PROSZEK BC

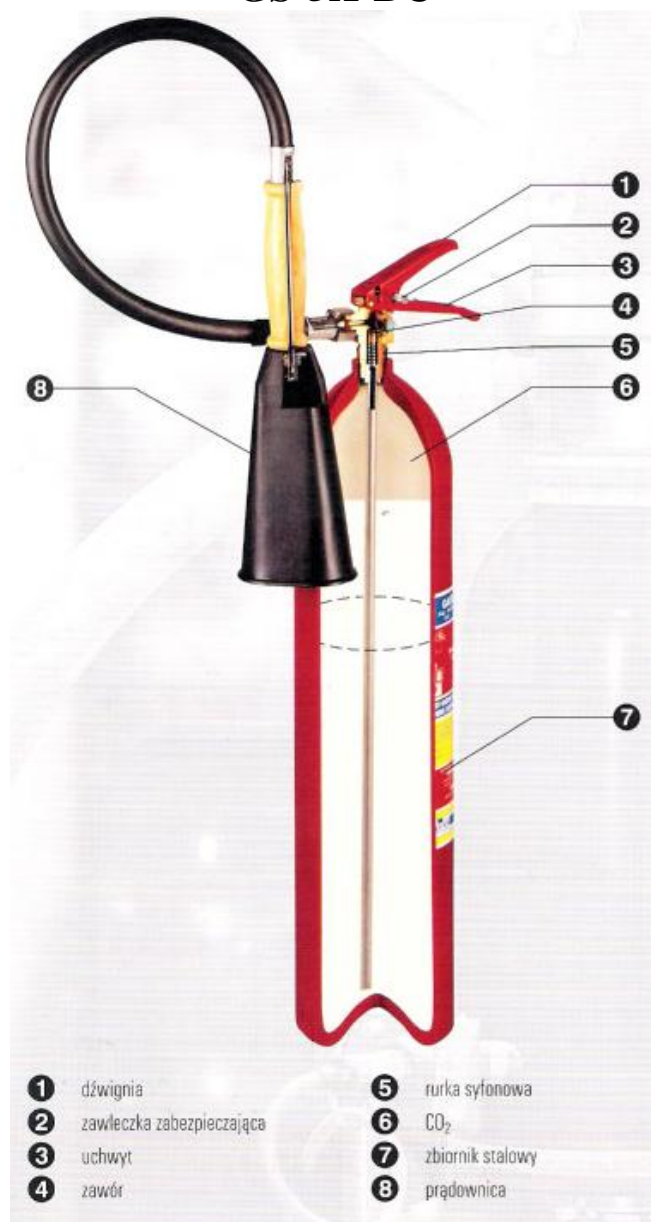
1. Wyjąć zawór pistoletowy i rozwinąć wąż.
2. Otworzyć pokrętny zawór na butli z azotem.
3. Odczekać około 10 sek.
4. Otworzyć zawór pistoletowy i skierować strumień proszku na źródło ognia.

**OSTROŻNIE PRZY GASZENIU URZĄDZEŃ ELEKTRYCZNYCH
O NAPIĘCIU DO 1000 V. ZACHOWAĆ ODSTĘP MINIMUM 1m.**

Po każdym uruchomieniu agregat ponownie napełnić! Sprawdzić gotowość agregatu do użycia nie rzadziej niż co 6 miesięcy. Stosować wyłącznie środki gaśnicze, czynniki napędowe i części zamienne zgodnie z zatwierdzonym wzorem.
Środek gaśniczy POLENIT W 25 kg BC. Typ AP-25 BC
Czynnik napędowy AZOT max. 10 MPa. Zakres temperatury użytkowania od -20 do +60 °C

Gaśnica śniegowa GS-5X-BC

OBŚŁUGA

- podejść z gaśnicą na odległość ok. 1-2 m od palącego się materiału
- wyciągnąć zawleczkę zabezpieczającą ②
- skierować prądownicę ⑧ na źródło ognia trzymając jedną ręką za uchwyt
- drugą ręką wcisnąć dźwignię ①

Gaśnica pianowa GPN-6X-AB

PRZEZNACZENIE

Gaśnica znajduje szczególne zastosowanie w przemyśle drzewnym, włókienniczym, papierniczym, dziewiarskim, rafineryjnym itp. Wykazuje dużą skuteczność gaśniczą ze względu na zwilżalność materiałów hydrofobowych oraz tworzenie filmu wodnego na powierzchni cieczy łatwopalnych.

Požary grupy A: ciała stałe pochodzenia organicznego, przy spalaniu których występuje zjawisko żarzenia (np. drewno, papier, węgiel, tworzywa sztuczne itp.)

Požary grupy B: ciecze palne, substancje stałe, topiące się na skutek wytworzonego przy pożarze ciepła (np. benzyna, nafta, parafina, poak, naftalen, smoła itp.)

Požary grupy C: gazy (np. metan, propan, butan, acetylen, wodór itp.)

- 1 dźwignia
- 2 zawleczka zabezpieczająca
- 3 uchwyt
- 4 zawór
- 5 wskaźnik kontrolny ciśnienia

- 6 azot
- 7 roztwór środka pianotwórczego
- 8 zbiornik
- 9 prądnica

OBŚLUGA

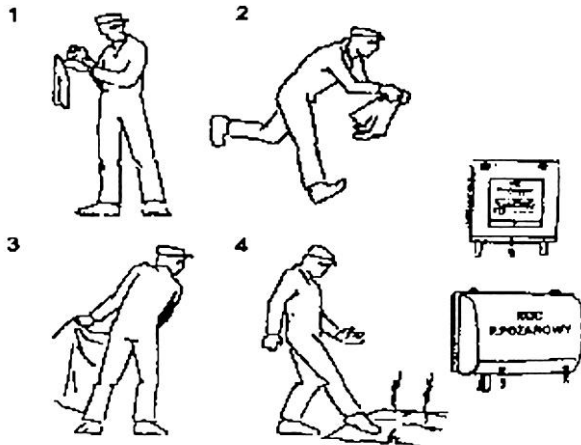
- wyjąć gaśnicę z uchwytu mocującego
- wyciągnąć zawleczkę zabezpieczającą ②
- podejść z gaśnicą na odległość ok. 2-3 m od palącego się materiału kierując prądnicę ⑨ na źródło ognia
- wcisnąć dźwignię ①

Koc gaśniczy

Koc gaśniczy wykonany jest w postaci płachty z włókna szklanego lub tkaniny azbestowo - bawełnianej /wycofywane z użycia/ o powierzchni ok. 2 m². Przechowuje się go w specjalnych futerałach zawieszonych na ścianie. Koc gaśniczy służy do tłumienia pożaru w zarodku poprzez odcięcie dopływu powietrza /tlenu/ do palącego się przedmiotu lub płynów łatwopalnych znajdujących się w niewielkich naczyniach.

Sposób użycia koca gaśniczego.

Koc gaśniczy należy chwycić oburącz za uchwyty zwisające od dołu futerału i szarpnąć w dół, co spowoduje pęknięcie cięgna plomby oraz wysunięcie koca z futerału. Następnie

podchodzimy do ognia i narzucamy koc na palący się przedmiot. Przez przyduszenie obrzeży koca, trzeba starać się dokładnie odizolować miejsce pożaru od dostępu powietrza.

Uwaga! Koc gaśniczy należy narzucać na palący się przedmiot w taki sposób, aby chronić siebie przed działaniem ognia.

Rozmieszczenie podręcznego sprzętu gaśniczego

Przy rozmieszczaniu oraz ustalaniu rodzaju sprzętu gaśniczego należy stosować następujące zasady:

- Sprzęt powinien być umieszczony w miejscach łatwo dostępnych i widocznych, przy wejściach i klatkach schodowych, przy przejściach i korytarzach, przy wyjściach na zewnątrz pomieszczeń
- Oznakowanie miejsc usytuowania sprzętu powinno być zgodne z PN-92/N-01256/01
- Do sprzętu powinien być zapewniony dostęp o szerokości co najmniej 1m
- Sprzęt należy umieszczać w miejscach nienarażonych na uszkodzenia mechaniczne oraz działanie źródeł ciepła
- Odległość dojścia do sprzętu nie powinna być większa niż 30 m
- W obiektach wielokondygnacyjnych sprzęt należy umieszczać w tych samych miejscach na poszczególnych piętrach, o ile na to pozwalają warunki

Przy doborze rodzaju środka gaśniczego należy brać pod uwagę następujące zasady:

- Do gaszenia pożarów grupy **A** (w których występuje zjawisko spalania żarowego, np. drewna, papieru, tkanin) stosuje się gaśnice płynowe, pianowe lub proszkowe ABC,
- Do gaszenia pożarów grupy **B** (cieczy palnych i substancji palnych, topiących się, np. benzyn, alkoholi, olejów, tłuszczów, lakierów) stosuje się zamiennie gaśnice płynowe, pianowe, śniegowe lub proszkowe,
- Do gaszenia pożarów grupy **C** (gazów palnych, np. propanu, acetyleny, gazu ziemnego) stosuje się zamiennie gaśnice proszkowe lub śniegowe,

Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego

- Do gaszenia pożarów grupy **D** (metali lekkich, np. magnezu, sodu, potasu, litu) stosuje się gaśnice proszkowe do tego celu przeznaczone,
- Do gaszenia pożarów grupy **F** (tłuszczów i olejów w urządzeniach kuchennych) stosuje się gaśnice pianowe, śniegowe.

Pomieszczenia, w których znajduje się elektronika warto zabezpieczyć specjalną gaśnicą służącą do gaszenia pożarów urządzeń elektronicznych.

Załącznik nr 2

ZASADY ZABEZPIECZENIA PRAC NIEBEZPIECZNYCH POŻAROWO

Czynności poprzedzające prace niebezpieczne pożarowo

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów:

§ 36.1. Przed rozpoczęciem prac niebezpiecznych pod względem pożarowym, mogących powodować bezpośrednie niebezpieczeństwo powstania pożaru lub wybuchu, właściciel, zarządca lub użytkownik obiektu:

- 1) ocenia zagrożenie pożarowe w miejscu, w którym prace będą wykonywane;
- 2) ustala rodzaj przedsięwzięć mających na celu niedopuszczenie do powstania i rozprzestrzeniania się pożaru lub wybuchu;
- 3) wskazuje osoby odpowiedzialne za odpowiednie przygotowanie miejsca pracy, za przebieg oraz zabezpieczenie miejsca po zakończeniu pracy;
- 4) zapewnienia wykonywanie prac wyłącznie przez osoby do tego upoważnione, posiadające odpowiednie kwalifikacje;
- 5) zaznaja osoby wykonujące prace z zagrożeniami pożarowymi występującymi w rejonie wykonywania prac oraz z przedsięwzięciami mającymi na celu niedopuszczenie do powstania pożaru lub wybuchu

Wytyczne zabezpieczenia prac niebezpiecznych pożarowo

Prace niebezpieczne pożarowo przeprowadzane są sporadycznie. Przed przystąpieniem do pracy powodującej niebezpieczeństwo powstania pożaru wypełniana jest tzw. lista środków ostrożności, na której znajdują się czynności, które trzeba wypełnić przed przystąpieniem do pracy. Listę wypełnia osoba do tego wyznaczona.

Osoba przeprowadzająca prace niebezpieczne pożarowo dostaje pisemne pozwolenie.

Obowiązki osób nadzorujących prace niebezpieczne pożarowo

- Znać obowiązujące przepisy przeciwpożarowe oraz nadzorować przestrzeganie tych przepisów przez podległych pracowników
- Dopilnować, aby przed przystąpieniem do prac niebezpiecznych pożarowo wykonane zostały wszystkie zalecenia w zakresie zabezpieczenia obiektu, pomieszczeń, stanowisk, przewidziane w protokole prac lub zezwoleniu na ich przeprowadzenie
- Sprawdzać zabezpieczenie przeciwpożarowe stanowisk prac niebezpiecznych pożarowo oraz wydawać polecenia gwarantujące natychmiastową likwidację stwierdzonych niedociągnięć
- Wstrzymywać prace z chwilą stwierdzenia sytuacji stwarzających niebezpieczeństwo powstania pożaru, do czasu usunięcia występujących nieprawidłowości
- Brać udział w kontroli stanowisk, pomieszczeń lub budynku po zakończeniu prac niebezpiecznych pożarowo

Obowiązki wykonawcy prac niebezpiecznych pożarowo

Osoba wykonująca prace niebezpieczne pożarowo powinna zapoznać się z listą środków ostrożności oraz powinna minimalizować ryzyko powstania pożaru poprzez zastosowanie odpowiednich środków ostrożności.

Do obowiązków wykonawcy prac niebezpiecznych pożarowo należy w szczególności:

- Sprawdzenie, czy sprzęt i narzędzia są technicznie sprawne i należyście zabezpieczone przed możliwością zainicjowania oraz rozprzestrzenienia pożaru
- Znajomość przepisów przeciwpożarowych, obsługi podręcznego sprzętu gaśniczego oraz zasad postępowania w przypadku powstania pożaru
- Sprawdzenie przed przystąpieniem do pracy, czy zostały wykonane wszystkie zabezpieczenia przewidziane dla danego rodzaju prac niebezpiecznych pożarowo
- Sprawdzenie przed przystąpieniem do pracy, czy stanowisko zostało wyposażone w odpowiednią ilość i rodzaj podręcznego sprzętu gaśniczego
- Rozpoczynanie prac niebezpiecznych pożarowo tylko po otrzymaniu pisemnego zezwolenia, względnie na wyraźne polecenie bezpośredniego przełożonego kierującego tokiem pracy
- Poinstruowanie pomocników o wymaganiach przeciwpożarowych obowiązujących dla wykonywanego rodzaju prac niebezpiecznych pożarowo
- Przerwanie pracy w przypadku stwierdzenia sytuacji lub warunków umożliwiających powstanie i rozprzestrzenianie pożaru oraz zgłoszenie tego faktu przełożonemu
- Meldowanie bezpośredniemu przełożonemu o zakończeniu prac niebezpiecznych pożarowo oraz informowanie o ewentualnych faktach zainicjowania ognia, ugaszonego w czasie wykonywania prac
- Dokładne sprawdzenie po zakończeniu pracy stanowiska i jego otoczenia, w celu stwierdzenia czy podczas wykonywania prac niebezpiecznych pożarowo nie zainicjowano pożaru
- Wykonywanie wszelkich poleceń przełożonych i organów kontrolnych w sprawach związanych z zabezpieczeniem przeciwpożarowym prac i czynności niebezpiecznych pożarowo

Prace niebezpieczne pożarowo - rozumie się przez to prace, których prowadzenie może powodować niebezpieczeństwo powstania pożaru lub wybuchu.

Praca pożarowo niebezpieczna prowadzona poza wyznaczonym na stałe do tego celu miejscem, jak prace remontowe związane z użyciem otwartego ognia prowadzone wewnątrz obiektów, na przyległych do nich terenach oraz na placach składowych, a także wszelkie prace remontowe wykonywane w strefach zagrożonych wybuchem, należy prowadzić w sposób uniemożliwiający powstanie pożaru lub wybuchu.

1. Podstawą wykonania prac spawalniczych lub innych przy użyciu ognia otwartego jest przyjęcie zlecenia na wykonanie tych czynności.
2. Zasadą jest, że wydział na terenie, którego mają zostać wykonane prace niebezpieczne pożarowe musi odpowiednio przygotować teren i miejsce do tych prac oraz uczestniczyć w ich zabezpieczeniu.
3. Wykonawca prac musi posiadać na ich wykonanie wydane "zezwolenie" wg wzoru nr 2 sporządzone na podstawie "protokołu" wg wzoru nr 1.
4. Przed przystąpieniem do prac niebezpiecznych pożarowe w miejscach określonych w załączniku nr 1 "Instrukcji" obowiązuje sporządzenie protokołu zabezpieczenia prac niebezpiecznych pożarowe wg wzoru nr 1 z jego służbowym obiegiem, a po przygotowaniu miejsca na ich wykonanie, wydanie przez zlecającego zezwolenia na ich wykonanie wg wzoru nr 2.

Protokół zabezpieczenia prac niebezpiecznych pożarowo sporządzany jest komisyjnie przez wykonawcę lub organizatora tych prac.

5. Warunkiem wydania zlecenia na wykonanie prac niebezpiecznych pożarowo jest prawidłowe przygotowanie miejsca ich wykonania według ustaleń protokołu przez zleceniodawcę i wykonawcę tych prac.

Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego

6. Podstawą wykonania prac niebezpiecznych pożarowo przez obcych wykonawców na terenie zakładu (obiektu) jest ich zabezpieczenie według zasad określonych w niniejszym rozdziale pracy.
7. Kierujący pracami niebezpiecznymi pożarowo, ma prawo wydawania poleceń związanych z prawidłowym ich zabezpieczeniem, a w przypadku wystąpienia zagrożenia natychmiastowego ich przerwania, dotyczy to również pracowników, którzy je wykonują.
8. Prace po ich zakończeniu muszą być odebrane przez zlecającego, jak również skontrolowane przez wykonawcę. Fakt zakończenia prac musi być odnotowany w zaprowadzonych "książkach - rejestrach prac niebezpiecznych pożarowo".

**PROTOKÓŁ
zabezpieczenia prac niebezpiecznych pożarowo**

W .....
(nazwa komórki organizacyjnej)

1. Nazwa i określenie budynku – pomieszczenia i miejsca, w którym przewiduje się wykonanie prac niebezpiecznych pożarowo.
.....
.....
2. Kwalifikacja pod względem występującego niebezpieczeństwa pożarowego.
.....
.....
3. Rodzaj elementów budowlanych występujących w danym budynku, pomieszczeniu lub rejonie przewidywanych prac.
.....
.....
4. Sposób zabezpieczenia przeciwpożarowego budynku, pomieszczenia, stanowiska, urządzenia itp. na okres wykonywania prac.
.....
.....
5. Ilość i rodzaj podręcznego sprzętu gaśniczego do zabezpieczenia prac.
.....
.....
6. Środki i sposób alarmowania PSP oraz współpracowników w przypadku zaistnienia pożaru.
.....
.....
7. Osoba odpowiedzialna za całokształt przygotowania zabezpieczenia prac.
.....
.....
8. Osoba odpowiedzialna za nadzór nad stanem bezpieczeństwa pożarowego w toku wykonywania prac
.....
.....
9. Osoby przeprowadzające kontrole rejonu prac po ich zakończeniu
.....
.....

Podpisy członków Komisji

.....
.....
.....

Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego

8. Odpowiedzialni za:

- a) przygotowanie miejsc pracy, środków zabezpieczających i zabezpieczenie prac niebezpiecznych pożarowo:

.....
(nazwisko i imię) (podpis przyjmującego do wykonania)

- b) stosowanie środków zabezpieczających, organizację pracy instruktąż:

.....
(nazwisko i imię) (podpis przyjmującego do wykonania)

9. Zezwalam na rozpoczęcie robót:

.....
(podpis wystawiającego) (podpis kierownika)

10. Pracę zakończono, dnia .....o godzinie .....

Wykonał : .....
(podpis)

11. Stanowisko pracy i jego otoczenie sprawdzono i nie stwierdzono zaniedbań mogących zainicjować pożar.

Stwierdzam odbiór

Skontrolował

.....
(podpis) (podpis)

Uwaga : Odbierający przekazuje zezwolenie kierownikowi, który wydał to zezwolenie.

WZÓR Nr 3

KSIĄŻKA – REJESTR PRAC NIEBEZPIECZNYCH POŻAROWO

Lp	Nazwa budynku, pomieszczenia, w którym wykonano prace niebezpieczne pożarowo	Data i godzina rozpoczęcia prac oraz z czyjego polecenia	Imiona i nazwiska osób wyznaczonych do pracy	Godzina przeprowadzenia kontroli toku pracy i podpis przeprowadzającego kontrolę	Uwagi i polecenia wydane pracownikowi w trakcie kontroli pracy	Data i godzina zakończenia prac	Data i godzina przeprowadzenia kontroli po zakończeniu prac	Imiona i nazwiska osób przeprowadzających kontrolę	Podpis przeprowadzającego kontrolę
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Załącznik nr 3

HARMONOGRAM STAŁYCH TERMINÓW DO PRZESTRZEGANIA ZE WZGLĘDU NA OCHRONĘ PPOŻ.

Obowiązek ustawowy nałożony na Dyrektora szkoły dotyczy nie tylko przestrzegania przeciwpożarowych wymagań budowlanych, instalacyjnych i technologicznych, wyposażenia budynku, obiektu w sprzęt pożarniczy i ratowniczy oraz środki gaśnicze. Obowiązkowe jest także terminowe poddawanie przeglądom technicznym i czynnościom konserwacyjnym stosowanych w obiekcie instalacji, urządzeń przeciwpożarowych, gaśnic itp. Wymagane czasookresy przeprowadzania przeglądów technicznych i czynności konserwacyjnych przedstawia poniższa tabela .

Lp	Rodzaj przeglądu / czynności konserwacyjnej/	Czasookres wykonania	Wymagania w zakresie wykonawcy	Podstawa prawna
1.	Usuwać zanieczyszczenia z przewodów dymowych od palenisk opalanych paliwem płynnym i gazowym (istniejących kotłowni).	co najmniej 2 razy w roku	Osoby posiadające kwalifikacje mistrza w rzemiośle kominiańskim	§ 34 ust. 1 pkt.3 (4)
2.	Usuwać zanieczyszczenia z przewodów wentylacyjnych	co najmniej 1 raz w roku, jeżeli częstotliwość nie wynika z warunków użytkowych	Osoby posiadające kwalifikacje mistrza w rzemiośle kominiańskim.	§ 34 ust. 2 (4)
3.	Dokonać okresowej kontroli polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego: -elementów budynku, budowli i instalacji narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działanie czynników występujących podczas użytkowania obiektu -instalacji gazowej oraz przewodów kominowych (dymowych, spalinowych, wentylacyjnych).	co najmniej 1 raz w roku	Osoby posiadające kwalifikacje wymagane przy wykonywaniu dozoru nad eksploatacją urządzeń, instalacji oraz sieci energetycznych i gazowych.	art. 62 ust 1(2)
4.	Przeprowadzić kontrolę stanu technicznego przewodów kominowych	co najmniej 1 raz w roku	Osoby posiadające kwalifikacje mistrza w rzemiośle kominiańskim – w odniesieniu do przewodów dymowych oraz grawitacyjnych przewodów spalinowych i wentylacyjnych. - osoby posiadające uprawnienia budowlane odpowiedniej specjalności w odniesieniu do przewodów kominowych, oraz kominów wolno stojących oraz kominów lub przewodów kominowych, w których ciąg kominowy jest wymuszony pracą urządzeń mechanicznych.	art. 61 i art. 62 ust 1c (2)
5.	Przeprowadzić przeglądy techniczne i czynności konserwacyjne gaśnic	W okresach i w sposób zgodny z instrukcją ustaloną przez producenta, nie rzadziej niż raz w roku	Uprawniona firma	§ 3 ust. 2 i 3 (4)
6.	Przeprowadzić przeglądy techniczne i czynności konserwacyjne urządzeń przeciwpożarowych Drzwi, bramy Kłapy dymowe SAP	Zgodnie z zasadami określonymi w odnośnej dokumentacji techniczno-ruchowej oraz instrukcjach obsługi. - 1 raz w roku - co 6 miesięcy - co 3 miesiące	Uprawniona firma	§ 3 ust. 2 i 3 (4)
7.	Prowadzić dla każdego budynku oraz obiektu budowlanego, książkę obiektu budowlanego	Na stałe	Osoby posiadające uprawnienia budowlane	art. 64 ust.1 i ust.2(1)
8.	Poddać przeglądowi i konserwacji	Co najmniej raz w roku	Właściciel sieci	§ 10ust 7 (5)

Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego

Lp	Rodzaj przeglądu / czynności konserwacyjnej/	Czasookres wykonania	Wymagania w zakresie wykonawcy	Podstawa prawna
	hydranty zewnętrzne ppoż.		wodociągowej ppoż.	
9.	Poddać próbie ciśnieniowej węże stanowiące wyposażenie hydrantów wewnętrznych. Próba winna być przeprowadzona na maksymalne ciśnienie robocze, zgodnie z Polską Normą dotyczącą konserwacji hydrantów wewnętrznych.	Raz na 5 lat	Uprawniona firma	§ 3 ust. 4 (4)
10.	Dokonać okresowej kontroli polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, oraz jego otoczenia. Kontrolą tą powinno być objęte również badanie instalacji elektrycznej i piorunochronnej w zakresie stanu sprawności połączeń, osprzętu, zabezpieczeń i środków ochrony od porażenia, oporności izolacji przewodów oraz uziemień instalacji i aparatów.	Raz na 5 lat	Powyższe czynności powinny wykonywać osoby posiadające uprawnienia budowlane w odpowiedniej specjalności.	Art..62 ust 2 (2)
11.	W przypadku obiektów, w których cyklicznie zmienia się jednocześnie grupa powyżej 50 użytkowników, w szczególności: szkół, przedszkoli	Co najmniej raz na rok, jednak w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia rozpoczęcia korzystania z obiektu przez nowych użytkowników.	Właściciel, lub użytkownik	§ 17 ust 1 i ust.2 (4)
12.	Poddawać okresowej aktualizacji „Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego”	Co najmniej raz na dwa lata, a także po takich zmianach sposobu użytkowania obiektu lub procesu technologicznego, które wpływają na zmianę warunków ochrony ppoż.	Rzeczoznawca d/s zabezpieczeń przeciwpożarowych, lub osoba posiadająca niezbędne kwalifikacje	§ 6 ust. 7 (4)

1. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 81, poz.351 z późniejszymi zmianami)
2. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. Nr 207 poz. 2016 z 2003 r.)
3. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 56 z 2009 r. poz. 461)
4. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. Nr 109 poz. 719 z 2010 r.)
5. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia wodnego oraz dróg pożarowych (Dz. U. Nr 124 z 2009 r. poz. 1030)
6. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 8 grudnia 1998 w sprawie wymagań w zakresie kwalifikacji zawodowych oraz dotyczących warunków fizycznych i psychicznych osób zatrudnionych w jednostkach ochrony przeciwpożarowej, a także w zakresie kwalifikacji zawodowych innych osób wykonujących czynności z zakresu ochrony przeciwpożarowej. (Dz. U. Nr 98 poz. 1050)
7. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 marca 1994r. w sprawie wprowadzania obowiązku stosowania Polskich Norm i norm branżowych (Dz. U. Nr 44, poz. 174 i z 1995 r. Nr 76, poz.385)

Załącznik nr 4

ĆWICZENIA EWAKUACYJNE

Obowiązujące od 7 czerwca 2010 r. rozporządzenie w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów w § 17.2. zobowiązuje właścicieli lub zarządców obiektów, zawierających strefę pożarową przeznaczoną dla ponad 50 osób będących jej stałymi użytkownikami, do praktycznego sprawdzania **raz na rok , jednak w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia rozpoczęcia korzystania z obiektu przez nowych użytkowników** praktycznego sprawdzenia organizacji oraz warunków ewakuacji. O terminie przeprowadzenia takiego sprawdzianu, co najmniej tydzień wcześniej, powinien być powiadomiony miejscowy Komendant Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej.

Organizacja obowiązkowych ćwiczeń ewakuacyjnych.

Cykliczne ćwiczebne alarmy ewakuacyjne.

Praktyczne sprawdzenie warunków ewakuacji ma na celu ocenę przygotowania obiektu do sytuacji rzeczywistego zagrożenia. Należy je przeprowadzać w czasie, gdy obiekt normalnie funkcjonuje, a na jego terenie przebywa pełna, wynikająca z codziennej eksploatacji liczba ludzi. Przebieg samej ewakuacji powinien odbywać się zgodnie z ustaleniami zawartymi w obowiązującej w obiekcie Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego.

W przypadku gdy z obiektu korzysta jednocześnie wielu niezależnych od siebie użytkowników (np. wynajmujących pomieszczenia), do jednoczesnego wzięcia udziału w ćwiczeniu należy zobowiązać wszystkich z niego korzystających. Odmowa wzięcia udziału w ćwiczeniu lub nieprzystąpienie do ćwiczenia powinny stanowić dla właściciela obiektu podstawę do wypowiedzenia umowy najmu ze skutkiem natychmiastowym. Równocześnie jako praktyczne sprawdzenie warunków ewakuacji (alarm ćwiczebny) nie mogą być traktowane inne (np. fałszywe) alarmy, w wyniku których taką ewakuację musiano przeprowadzić.

Jak przygotować ćwiczenia.

Właściwe przygotowanie ćwiczenia wymaga powołania zespołu osób, którego część podczas przeprowadzania ćwiczenia otrzyma funkcje obserwatorów (używając terminologii wojskowej - tzw. rozjemców), dlatego wskazane jest, aby w miarę możliwości byli to pracownicy związani na co dzień z obsługą infrastruktury obiektu. Obserwatorom przydzielamy ściśle określone obszary obiektu, w których pełnić będą wyznaczoną rolę. Ponadto w skład zespołu, oprócz osób reprezentujących kierownictwo, powinni wejść: elektryk, pracownik (lub pracownicy) odpowiedzialny za sprawy bhp, przeciwpożarowe i obrony cywilnej. Tym ostatnim osobom nie należy przydzielać żadnych innych funkcji niż te, które wynikają z ich zakresu czynności. Wskazane jest również zapewnienie zabezpieczenia medycznego ćwiczenia.

Dogodny moment do ćwiczeń.

Pierwszą i nadrzędną zasadą praktycznego sprawdzenia organizacji i warunków ewakuacji jest przeprowadzenie jej w najmniej spodziewanym dla użytkowników momencie. Biorąc pod uwagę fakt, że w Polsce do 2003 r. nie było obowiązku praktycznego ćwiczenia zasad

ewakuacji, wskazane jest wcześniejsze przeprowadzenie odpowiedniego szkolenia oraz 1-2 alarmów o mniej oficjalnym charakterze, które wpoją w stałych użytkowników obiektu podstawowe nawyki i zachowanie się w takich sytuacjach. W celu maksymalnego ograniczenia dezorganizacji pracy, ćwiczebny alarm ewakuacyjny można przeprowadzić w kilka minut po rozpoczęciu lub na kilka minut przed zakończeniem pracy obiektu.

Wywołanie alarmu pozwoli też na właściwą ocenę reakcji pracowników ochrony odpowiedzialnych z racji swej funkcji za bezpieczeństwo obiektu, powiadomienia o zagrożeniu właściwych służb oraz zarządzenie i koordynacji prowadzonej ewakuacji. W trakcie ćwiczenia wskazane jest również wyłączenie dopływu energii elektrycznej za pomocą przeciwpożarowego (a jeżeli go nie ma, to głównego) wyłącznika prądu. Zanik energii elektrycznej pozwoli sprawdzić działanie systemów awaryjnych (oświetlenie ewakuacyjne, skuteczność prawidłowego funkcjonowania elektrycznych lub elektronicznych zamknięć w drzwiach służących do ewakuacji) oraz w pewien sposób przygotuje opuszczające obiekt osoby do ewakuowania się w odbiegających od normalności warunkach. Jeżeli dysponujemy odpowiednimi możliwościami, możemy ćwiczenie wzbogacić o tzw. elementy pozoracji, polegające np. na zadymieniu fragmentu budynku. Należy jednak pamiętać, że użyte do pozoracji środki muszą być stosowane bardzo rozważnie i w całkowicie bezpieczny dla ludzi sposób.

Zadania obserwatorów.

Bezpośrednio przed planowanym rozpoczęciem ćwiczenia obserwatorzy (rozjemcy) powinni udać się do wyznaczonych wcześniej punktów i od momentu ogłoszenia alarmu dokładnie monitorować rozwój wydarzeń.

Obserwatorzy powinni zwrócić uwagę na następujące elementy ćwiczenia:

- czy sygnał o ewakuacji dotarł do wszystkich ludzi przebywających w monitorowanym przez nich obszarze,
- czy wszyscy pracownicy i uczniowie natychmiast przerwali pracę i rozpoczęli ewakuację,
- czy ewakuacja odbywała się zgodnie z wyznaczonymi drogami i kierunkami i czy niewykorzystywano do niej elementów zabronionych, takich jak dźwigi lub nieprzeznaczone do tego celu przejścia i wyjścia,
- czy w monitorowanym obszarze zadziałały wszystkie urządzenia techniczne służące do zapewnienia bezpieczeństwa ludzi przebywających w obiekcie, takie jak np.: oświetlenie ewakuacyjne, dźwiękowy system ostrzegawczy, itp.

Ponadto obserwatorzy powinni:

- odnotować czas, w jakim opuszczono monitorowany przez nich obszar,
- odnotować wszelkie zauważone nieprawidłowości,
- sporządzić wykaz osób, które nie zastosowały się do polecenia ewakuacji, przystąpiły do niej w sposób opieszły lub w jakikolwiek sposób tę ewakuację utrudniały lub zakłócały.

Osoby, które nie opuściły budynku mimo ogłoszenia jego ewakuacji albo czyniły to w sposób opieszwały lub w jakikolwiek sposób tę ewakuację utrudniały lub zakłócały, powinny złożyć wyczerpujące wyjaśnienie o powodach swojego postępowania. W przypadku gdy wyjaśnienia te nie mają żadnej racjonalnej podstawy, w stosunku do takich osób powinny być wyciągnięte surowe konsekwencje dyscyplinarne.

Dokumentacja ćwiczeń.

Praktyczne sprawdzenie warunków ewakuacji jest obowiązkiem wynikającym z § 13 ust. 1 rozporządzenia, dlatego właściciel lub zarządca obiektu powinien właściwie udokumentować fakt przeprowadzenia takiego ćwiczenia, aby w każdej chwili móc udowodnić go przed kontrolującym strażakiem Państwowej Straży Pożarnej. Właściwa dokumentacja (Wzór nr 1) stanowić będzie cenny materiał porównawczy przy ocenie podobnych ćwiczeń prowadzonych w przyszłości i powinna zawierać:

- datę i godzinę przeprowadzonego ćwiczenia ewakuacyjnego,
- informację o sposobie ogłoszenia alarmu ewakuacyjnego,
- liczbę ewakuowanych osób (określoną np. na podstawie list obecności pracowników) wraz ze wskazaniem, jaki ta liczba stanowi stosunek procentowy do pełnej, zakładanej liczby osób przebywających w obiekcie,
- czas ewakuacji poszczególnych kondygnacji (lub innych obszarów bądź stref, na które podzielony jest obiekt),
- czas ewakuacji całego obiektu mierzony od momentu ogłoszenia alarmu do chwili opuszczenia budynku przez główne strumienie ludzi,
- całkowity czas ewakuacji całego obiektu mierzony od momentu ogłoszenia alarmu do chwili opuszczenia go przez wszystkich użytkowników (z wyjątkiem pracowników ochrony i osób prowadzących ćwiczenie),
- wnioski podsumowujące ćwiczenie, obejmujące m.in:
  - ocenę drożności i równomierności rozłożenia natężenia strumieni ludzi na głównych drogach ewakuacyjnych, zasięg słyszalności środków technicznych użytych do ogłaszania alarmu, ocenę skuteczności ogłaszanego alarmu, ocenę stanu zadziałania wszystkich związanych z ćwiczeniem urządzeń technicznych,
  - wszystkie zauważone nieprawidłowości, jeżeli takie wystąpiły,
  - zamierzenia, które należy przedsięwziąć, aby wyeliminować stwierdzone nieprawidłowości, a tym samym poprawić warunki ewakuacji ludzi z obiektu,
  - kopię pisma adresowanego do właściwego miejscowo komendanta Państwowej Straży Pożarnej, w którym zgłoszono zamiar przeprowadzenia ćwiczeń.

Podstawa prawna: Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 07.06.2010 r. w sprawach ochrony przeciwpożarowej owej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów

Protokół z praktycznego sprawdzenia warunków ewakuacji

.....
(Nazwa obiektu)

.....
(Adres obiektu)

przeprowadzonego w dniu ..... o godzinie .....

Podstawa prawna działania:

§ 17.1. Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. Nr 109, poz. 719).

1. Kierujący ewakuacją: .....
2. Obserwatorzy (imię i nazwisko) oraz obszar ich zainteresowania:
  - .....
  - .....
  - .....
3. Założenia do ćwiczenia (rodzaj i miejsce zagrożenia, rozległość zagrożenia, możliwości rozprzestrzeniania się zagrożenia):
.....
.....
.....
.....

Uwaga: Podczas ćwiczeń nie należy odcinać dopływu gazu do obiektu za pomocą głównego kurka gazowego.

4. Sposób pozoracji oraz stosowane środki pozoracji:
.....
.....
.....
5. Sposób ogłoszenia alarmu ewakuacyjnego:
.....
.....
.....
6. Ilość ewakuowanych osób (na podstawie list obecności i dzienników lekcyjnych):
.....
.....
.....
7. Jaki ta liczba stanowi stosunek procentowy do pełnej zakładanej liczby osób przebywających w obiekcie:
.....
.....

8. Czas ewakuacji poszczególnych kondygnacji:

.....
.....

9. Czas ewakuacji całego obiektu mierzony od momentu ogłoszenia alarmu do chwili opuszczenia go przez wszystkich użytkowników (z wyjątkiem pracowników ochrony i osób prowadzących ćwiczenia): .....

10. Wnioski:

- Ocena drożności i równomierności rozłożenia natężenia strumieni ludzi na głównych drogach ewakuacyjnych - .....
- Zasięg słyszalności środków technicznych użytych do ogłoszenia alarmu: .....
- Ocena skuteczności ogłoszonego alarmu: .....
- Ocena stanu zadziałania wszystkich związanych z ćwiczeniem urządzeń technicznych: .....
- Zauważone nieprawidłowości, jeśli takie były: .....
- Zamierzenia, które należy podjąć aby wyeliminować stwierdzone nieprawidłowości: .....

.....
Podpis
Kierownika ćwiczeń

.....
Podpis Dyrektora
Placówki

Załączniki:

1. Kopia pisma adresowanego do właściwego miejscowo komendanta Państwowej Straży Pożarnej.
2. Wykaz osób, które nie zastosowały się do polecenia ewakuacji, przystąpiły do niej w sposób ospały lub w jakikolwiek sposób ewakuację utrudniały lub zakłócały.

Załącznik nr 5

ZASADY ZAZNAJAMIANIA PRACOWNIKÓW Z PRZEPISAMI PPOŻ.

Cel i zakres szkolenia

Zgodnie z art. 3.ust.1 ustawy o ochronie przeciwpożarowej każda osoba fizyczna i prawna obowiązana jest zabezpieczyć użytkowany obiekt przed zagrożeniem pożarowym lub innym miejscowym zagrożeniem.

Aby możliwe było skuteczne wypełnienie tego obowiązku pracownik powinien znać charakter i rodzaj występujących zagrożeń, zasady przeciwdziałania im oraz sposób postępowania w stanach zagrożenia. Nie bez znaczenia jest także odpowiednia motywacja, związana z poczuciem odpowiedzialności za bezpieczeństwo swoje, współpracowników, klientów oraz całego obiektu, a w tym własnego miejsca pracy.

Przytoczone warunki stanowić powinny główny cel szkolenia pracownika w zakresie ochrony przeciwpożarowej.

Obowiązek organizacji stosownego szkolenia ciąży na właścicielu, (użytkowniku, zarządcy) obiektu i wynika bezpośrednio z art. 4, ust 1 pkt. 4a Ustawy o ochronie przeciwpożarowej, przy czym przepisy przeciwpożarowe nie określają trybu szkolenia, ani jego zakresu i częstotliwości.

W obowiązującym rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r zostały określone szczegółowe zasady szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, obejmującego między innymi problematykę ochrony przeciwpożarowej.

Rodzaje szkoleń przeciwpożarowych

Zgodnie z wymienionym rozporządzeniem, pracodawcy są zobowiązani do przeprowadzenia szkolenia wstępnego oraz szkolenia i doskonalenia okresowego.

Szkolenie wstępne prowadzone według programów, opracowanych dla poszczególnych stanowisk obejmuje:

- Szkolenie wstępne ogólne
- Szkolenie wstępne na stanowisku pracy
- Szkolenie wstępne podstawowe (szkolenie podstawowe)

Załącznik do rozporządzenia zawiera ramowe programy tych szkoleń, przy czym programy szkoleń podstawowych są różne w zależności od tego, dla jakich grup pracowników są przeznaczone.

Celem szkolenia wstępnego (ogólnego i na stanowisku pracy) jest zaznajomienie nowo przyjętego pracownika z najważniejszymi problemami ochrony przeciwpożarowej w obiekcie, w tym z zasadami użycia otwartego ognia i postępowania na wypadek pożaru.

Podczas szkolenia podstawowego pracownik powinien uzyskać szczegółowe informacje w zakresie:

- Zasad odpowiedzialności za bezpieczeństwo obiektu.
- Rodzaju występujących zagrożeń (pożarowych i innych miejscowych), w tym:
  - właściwości palnych materiałów, występujących w obiekcie
  - przyczyn powstawania pożarów i wybuchów
  - możliwości rozprzestrzeniania się dymu i ognia (w aspekcie zastosowanych w obiekcie zabezpieczeń)
  - wpływu stanu porządków w obiekcie na poziom zabezpieczenia
- Zastosowanych w obiekcie zabezpieczeń, jak:
  - podział na strefy pożarowe
  - rodzaj urządzeń przeciwpożarowych

- rodzaj urządzeń wykrywających pożar, urządzeń gaśniczych i ograniczających skutki pożaru
- Zasad ewakuacji ludzi i mienia w szczególności:
  - techniczne warunki ewakuacji
  - zachowanie się w strefach zadymienia
  - miejsca zbiórki dla ewakuowanych
  - zabezpieczenie ważnych dokumentów i mienia
- Zasad postępowania w przypadku zagrożenia, w tym:
  - sposób, możliwość i zasady alarmowania po zauważeniu niebezpieczeństwa
  - możliwości ratowania osób narażonych na bezpośrednie niebezpieczeństwo
  - zasady ewakuacji ludzi z obiektu
  - sposób likwidacji zagrożenia i ograniczenia jego rozprzestrzeniania

Dokumentacja szkoleń

Przeprowadzenie szkolenia przeciwpożarowego powinno być udokumentowane. Dokumentację stanowi oświadczenie pracownika. Szkolenie specjalistyczne powinno być potwierdzone oświadczeniem pracownika o zapoznaniu się z określoną problematyką z zakresu ochrony przeciwpożarowej.

Druki oświadczeń należy przechowywać w teczkach osobowych pracowników.

Organizacja i zasady zaznajamiania pracowników przepisami przeciwpożarowymi.

Pracownicy podlegają następującym obowiązkowym rodzajom szkoleń w zakresie ochrony przeciwpożarowej:

- wstępnemu na podstawie Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. (Dz.U. 62 poz. 285)
- okresowemu.

Szkolenie wstępne w zakresie ochrony przeciwpożarowej ze względu na zajmowane stanowisko i wykonywaną funkcję należy przeprowadzać w ramach obowiązującego szkolenia przed dopuszczeniem do wykonywania pracy. Należy na nim pouczyć o występujących zagrożeniach pożarowych oraz obowiązujących w szkole przepisach przeciwpożarowych, zwłaszcza dotyczących zajmowanego stanowiska.

Znajomość powstających zagrożeń, wiedza o przeciwdziałaniu im a także systematyczne nadzorowanie bezpieczeństwa pożarowego jest gwarantem zapewnienia spokojnej pracy.

Podejmowanie, więc stosownych działań profilaktycznych i zabezpieczenie określonych środków finansowych na ochronę przeciwpożarową jest nader opłacalne, ponieważ oprócz zapewnienia niezbędnego bezpieczeństwa pracy daje także możliwość podjęcia skutecznych działań ratowniczych przez pracowników w przypadku powstania awarii lub pożaru i opanowanie w zarodku, a więc praktycznie bez strat pożarowych.

Nieodzownym warunkiem skutecznego działania w zapobieganiu pożarom oraz w przypadku ich powstania jest odpowiednie przygotowanie pracowników. Szkolenie ma na celu zapoznanie wszystkich bez wyjątku pracowników zatrudnionych w placówce z obowiązkami i zadaniami w tym zakresie. W związku z tym każdy pracownik powinien znać:

- występujące zagrożenie pożarowe,
- przyczyny mogące spowodować pożar,
- zadania i obowiązki wynikające z niniejszej instrukcji,
- rozmieszczenie oraz sposób użycia podręcznego sprzętu gaśniczego.

Ponadto powinien umieć:

- zaalarmować jednostki straży pożarnych,

Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego

- ugasić pożar w zarodku,
- zorganizować i poprowadzić ewakuację ludzi i mienia na wypadek pożaru.

Pracownicy pełniący obowiązki na poszczególnych stanowiskach muszą pamiętać, że nie działania pojedynczych osób, lecz precyzyjna i systematyczna realizacja zadań określonych dla wszystkich stanowisk pracy daje gwarancję maksymalnego zabezpieczenia przeciwpożarowego. W takich sytuacjach powstanie pożaru będzie traktowane jako zdarzenie losowe a nie zaniedbanie pracownicze itp.

WYKAZ PRZEPISÓW I NORM ZWIĄZANYCH Z BEZPIECZEŃSTWEM

1. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2005 r. Nr 100, poz. 834);
2. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2005 r. Nr 100, poz. 835);
3. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2000 r. Nr 106, poz. 1126 z późn. zm.);
4. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 marca 2009 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2009 r. Nr 56, poz.461);
5. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 lipca 2009 r. w sprawie uzgadniania projektu budowlanego pod względem ochrony przeciwpożarowej (Dz. U. z 2009 r. Nr 119, poz.998);
6. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. z 2010 r. Nr 109, poz. 719);
7. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. 2009 Nr 124, poz. 1030);

Katalog Polskich Norm;

1. PN-EN 60079-17 - Urządzenia elektryczne w przestrzeniach zagrożonych Część 17: Kontrola i konserwacja instalacji elektrycznych w przestrzeniach zagrożonych wybuchem (innych niż w kopalniach)
2. PN-EN 60079-10 - Urządzenia elektryczne w przestrzeniach zagrożonych wybuchem Część 10: Klasyfikacja przestrzeni zagrożonych wybuchem (EC 79-10 : 1995)
3. PN-EN 50014+AC - Urządzenia elektryczne w przestrzeniach zagrożonych wybuchem. Wymagania ogólne
4. PN-EN 1127-1:2001 - Atmosfery wybuchowe. Zapobieganie wybuchowi i ochrona przed wybuchem. Pojęcia podstawowe i metodologia
5. PN-B-02852 – Ochrona przeciwpożarowa budynków. Obliczanie gęstości obciążenia ogniowego oraz wyznaczanie względnego czasu trwania pożaru.
6. PN-B-02431-1 – Ogrzewnictwo. Kotłownie wbudowane na paliwo gazowe o gęstości względnej mniejszej niż 1. Wymagania.
7. PN-EN 60079-17 - Urządzenia elektryczne w przestrzeniach zagrożonych Część 17: Kontrola i konserwacja instalacji elektrycznych w przestrzeniach zagrożonych wybuchem (innych niż w kopalniach)
8. PN-EN 60079-10 - Urządzenia elektryczne w przestrzeniach zagrożonych wybuchem Część 10: Klasyfikacja przestrzeni zagrożonych wybuchem (EC 79-10 : 1995)
9. PN-EN 50014+AC - Urządzenia elektryczne w przestrzeniach zagrożonych wybuchem. Wymagania ogólne
10. PN-EN 1127-1:2001 - Atmosfery wybuchowe. Zapobieganie wybuchowi i ochrona przed wybuchem. Pojęcia podstawowe i metodologia
11. PN-92/N-01256/01 – Znaki bezpieczeństwa. Ochrona przeciwpożarowa
12. PN-92/N-01256/02 – Znaki bezpieczeństwa. Ewakuacja.

13. PN.57/E-05021 – Ochrona budowli od wyładowań atmosferycznych.
14. PN-B-02852 – Ochrona przeciwpożarowa budynków. Obliczanie gęstości obciążenia ogniowego oraz wyznaczanie względnego czasu trwania pożaru.
15. PN-ISO 8421 4:1998 Ochrona przeciwpożarowa. Terminologia. Wyposażenie gaśnicze.
16. PN-B-02863:1997. Ochrona przeciwpożarowa budynków. Przeciwożarowe zaopatrzenie wodne. Sieć wodociągowa przeciwpożarowa.
17. PN-B-02864:1997. Ochrona przeciwpożarowa budynków. Przeciwożarowe zaopatrzenie wodne. Zasady obliczania zapotrzebowania na wodę do celów przeciwpożarowych do zewnętrznego gaszenia pożaru.
18. PN-B-02865:1997. Ochrona przeciwpożarowa budynków. Przeciwożarowe zaopatrzenie wodne. Instalacja wodociągowa przeciwpożarowa wraz z poprawką PN-B-02865:1997/Apl:1999.
19. PN-B-02877-2:1998 Ochrona przeciwpożarowa budynków. Instalacje grawitacyjne do odprowadzania dymu i ciepła. Klapy dymowe. Wymagania i metody badań.
20. PN-B-02877-4:2001 Ochrona przeciwpożarowa budynków. Instalacje grawitacyjne do odprowadzania dymu i ciepła. Zasady projektowania.
21. PN-EN 3-1:1998 Gaśnice przenośne. Rodzaje, czas działania, pożary testowe grupy A i B.
22. PN-EN 3-5+AC:1999 Gaśnice przenośne. Wymagania i badania dodatkowe.
23. PN-EN 3-6/A1:2001 Gaśnice przenośne. Postanowienia dotyczące weryfikacji zgodności gaśnic przenośnych z EN 3, arkusze od 1 do 5.
24. PN-EN 1869:1999 Koce gaśnicze.
25. PN-88/M-51072 Sprzęt pożarniczy. Agregaty śniegowe.
26. PN-83/M-51077 Prądownice śniegowe CO₂.
27. PN-76/M-51082 Sprzęt pożarniczy. Hydronetki wodne 15
28. PN-87/E08111 Elektryczne urządzenia przeciwwybuchowe. Urządzenia hermetyzowane masą izolacyjną. Klasyfikacja, wymagania i metody badań.
29. PN-85/E08112 Elektryczne urządzenia przeciwwybuchowe. Osłona gazowa z nadciśnieniem. Wymagania i badania.
30. PN-72/E08113 Elektryczne urządzenia przeciwwybuchowe. Urządzenia z osłoną piaskową. Ogólne wymagania i badania.
31. PN-72/E-08114 Elektryczne urządzenia przeciwwybuchowe. Urządzenia z osłoną olejową. Ogólne wymagania i badania.
32. PN-90/E-08117 Elektryczne urządzenia przeciwwybuchowe. Oprawy oświetleniowe. Wymagania i badania.
33. PN-84/E-08119 Elektryczne urządzenia przeciwwybuchowe. Mieszaniny wybuchowe. Klasyfikacja i metody badań.
34. PN-EN 60079-10:2002 Urządzenia elektryczne w przestrzeniach zagrożonych wybuchem. Klasyfikacja przestrzeni zagrożonych wybuchem.
35. PN-EN60079-17:2001 Urządzenia elektryczne w przestrzeniach zagrożonych wybuchem. Kontrola i konserwacja instalacji elektrycznych w przestrzeniach zagrożonych wybuchem (innych niż kopalniach).
36. PN-78/E-02560 Osprzęt urządzeń piorunochronnych. Podział.
37. PN-86/E-05003.01 Ochrona odgromowa obiektów budowlanych. Wymagania ogólne.
38. PN-86/E-05003.02 Ochrona odgromowa obiektów budowlanych. Ochrona podstawowa.

39. PN-86/E-05003.03 Ochrona odgromowa obiektów budowlanych. Ochrona obostrzona.
40. PN-92/E-05003.04 Ochrona odgromowa obiektów budowlanych. Ochrona specjalna.
41. PN-IEC 61024-1:2001 Ochrona odgromowa obiektów budowlanych. Zasady ogólne
42. PN-IEC 61024-1-1:2001 Ochrona odgromowa obiektów budowlanych-Zasady ogólne-Wybór poziomów ochrony dla urządzeń piorunochronnych.
43. PN-IEC 61024-1:2001/Ap1:2002 Ochrona odgromowa obiektów budowlanych-Zasady ogólne
44. PN-IEC 61024-1-1:2001/Ap1:2002 Ochrona odgromowa obiektów budowlanych-Zasady ogólne-Wybór poziomów ochrony dla urządzeń piorunochronnych.
45. PN-IEC 61024-1-2:2002 Ochrona odgromowa obiektów budowlanych-Część 1-2: Zasady ogólne-Przewodnik B-Projektowanie, montaż, konserwacja i sprawdzanie urządzeń piorunochronnych.

DYREKTYWA RADY NR 92/57/EWG z dnia 24 czerwca 1992 r. dotycząca wdrożenia minimalnych wymagań bezpieczeństwa i ochrony zdrowia na tymczasowych lub ruchomych budowach (ósma szczegółowa dyrektywa w rozumieniu art. 16.1 dyrektywy nr 89/391/EWG)

DYREKTYWA RADY z dnia 5 grudnia 1995 zmieniająca dyrektywę 89/655/EWG dotyczącą minimalnych wymogów ochrony zdrowia i bezpieczeństwa w stosunku do sprzętu używanego przez pracowników w miejscu pracy (druga dyrektywa specjalna w rozumieniu punktu 1 art. 16 dyrektywy 89/391/EWG)

DYREKTYWA RADY z dnia 30 listopada 1989 r. dotycząca minimalnych wymagań w dziedzinie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy (pierwsza szczegółowa dyrektywa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG)

DYREKTYWA RADY NR 89/106/EWG z dnia 21 grudnia 1988 w sprawie zbliżenia przepisów prawnych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących wyrobów budowlanych

ARKUSZ AKTUALIZACJI
INSTRUKCJI BEZPIECZENSTWA POŻAROWEGO

L.p.	Wprowadzone zmiany	Data aktualizacji	Wprowadził Data	Zatwierdził Data